

Zamyšlení prezidenta nad článkem „Byl nacismus opravdu jedinečný?“ v časopise Kontexty

Chtěl bych předeslat, že **Kontexty** čtu velmi rád, že je považuji za nejkvalitnější časopis tohoto typu u nás a že jsem se z nich v mnohém poučil. A hodlám to dělat i nadále.

Mám však nemalé problémy s články z mělkých oborů „politického myšlení a filosofie“ (tak charakterizujete v redakčním úvodu autora článku, který mne zaujal, Alaina de Benoist, *Kontexty* 2/2011, str. 34), jejichž autoři třeba mohou i zastávat rozumný a potřebný názor, ale způsob argumentace – nekonzistentní, rádoby hluboký, plný málo jasně vymezených slov, vlastně asi postmoderní, ač i toto slovo je velmi prázdné – je pro člověka z jiných oborů těžko přijatelný.

Možná však, že je v konkrétním případě tohoto článku chyba v překladu a má chabá francouzština mi nedovoluje, abych si to sám zodpovědně porovnal. (Nebudu vtipkovat o tom, jestli sama francouzština k tomuto typu myšlení dokonce přímo nevybízí.)

Nicméně, a zdůrazňuji to proto, aby o tom nemohlo být sporu, stejně jako autor textu a vše naznačuje tomu, že i redakce, souhlasím s odsudkem tragického omylu postojů, že „zatímco se na nacionální socialismus pohlíží jako na nejzločinnější režim 20. století, pokládá se komunismus, i když způsobil smrt mnohem většího počtu lidí, nadále za sice sporný, avšak zcela obhajitelný systém jak v politickém, tak i v duchovním či mravním ohledu“ (str. 35). K tomu nemám co dodat a je dobře, že to Benoist říká tak silně a že se to náš čtenář díky *Kontextům* takto dozvídá.

Mám problémy s metodou argumentace. Mohl bych si k naznačení toho, co mne trápí, vybrat kterýkoli odstavec článku, stačí však ty úvodní.

Vedle sebe jsou tam postaveny např. věty „Slovo genocida tedy v plurálu neexistuje“ a „Když se nacionálnímu socialismu upírá tato jedinečnost, představuje to jeho zlehčování“ (str. 34). Nechápu. Slova genocida a nacionální nebo národní socialismus (nebo nacismus) jsou přece dvě odlišné věci – genocida Židů byla jen jedním z projevů Hitlerova národního socialismu.

Tento režim jako jedna z „forem totalitarismu“ (podtitul článku) měl více zcela definičních projevů: zlikvidoval svobodu pro všechny, nemilosrdně likvidoval své odpůrce, zlikvidoval trh (a zavedl centrálně administrovanou ekonomiku), vyvolal světovou válku, nám nejdříve vzal významnou část země (po Mnichovské dohodě), pak z nás udělal protektorát, atd., atd.

Nebo další věta: „prohlašování, že nacionálně socialistický fenomén je jedinečný, neumožňuje jeho pochopení, nýbrž dokonce zakazuje jeho analýzu“. Nacionální socialismus, ač „forma totalitarismu“, nepochybně jedinečný v mnoha ohledech byl (měl řadu zcela unikátních rysů), ale to samo o sobě určitě neznemožňuje jeho pochopení a už vůbec to „nezakazuje jeho analýzu“.

„Udalost, která není dána do vztahu s ostatními, se tudíž stává nepochopitelnou“ (tamtéž). Komparace národního socialismu s ostatními formami politických režimů je mimo jiné dělána dnes a denně. Ale – kdyby to tak nebylo – byl by to důvod k nepochopitelnosti? Jakkoli byl nacionální socialismus výjimečný, vytvořili ho lidé, nespadol z nebe, vyrůstal z dlouho připravovaného podhoubí, měl tisíc a jedna příčin, více méně známých a dobře popsanych. Nepochopitelnými leckteré z jeho detailů zůstávají, ale ne proto, že nejsou dávány do „vztahu s ostatními“.

„Povýšit jeden jediný systém na absolutní zlo, znamená relativizovat machinace všech jiných systémů“. Nacismus byl absolutní zlo, ale to přece nevylučuje, že jsou i jiná absolutní zla, která tímto výrokem nejsou ani nepopírána, ani nezlehčována.

Nevím, proč se autorovi líbí výrok, který cituje, že „z toho, co je jedinečné, nedostaneme pro budoucnost žádné poučení“. To, že je něco v mnoha aspektech, nikoli všech, jedinečné, přece neznamená, že z toho neplyne žádné poučení.

Nerozumím ani tomu, že „stoupenci demokracie lidských práv (co to je? není to opět špatný překlad? – pozn. VK) definují politiku jako jeviště pro společné trávení času“. To je velmi zvláštní definice politiky, údajně pocházející od H. Arendtové, které to její heidelbergovské hegelianství hodně popletlo hlavu (stejně jako jejím některým našim obdivovatelům).

Mohl bych dlouho pokračovat. Snad ještě jeden citát: „Pokud někdo totalitní systémy z lidského kruhu vylučuje, připodobňuje se jim“ (str. 35). Není to chybný překlad? Rozumí redakce, která zařazuje tento článek do časopisu, tomuto výroku?

V redakčním úvodu se říká, že je Alain de Benoist „vůdčím myslitelem francouzské Nové pravice“. Jak asi vypadají „nevůdčí“ představitelé? A jak potom může vypadat Nová levice? Hlásat správný a potřebný názor neospravedlňuje používat k tomu zcela chaotické myšlení.

Práce Alaina de Benoist vydaná v roce 1998 v Paříži pod názvem *Communisme et nazisme. 25 réflexions sur le totalitarisme au XXe siècle (1917-1989)*, vyšla v mírně zkrácené verzi ve třech samostatných textech (Kontexty 1/2011, Kontexty 2/2011, Kontexty 3/2011). Zamyšlení prezidenta ČR Václava Klause nad tímto dílem pod názvem „Byl nacismus opravdu jedinečný“ bylo publikováno tiskem v Kontextech 4/2004, online v Parlamentních listech 19. září 2011.